

Zeister Historisch Genootschap

Nieuwsbrief

Najaar 2012

In deze
Nieuwsbrief:

● De Van de
Poll-lezing 2012
over de ontwik-
keling van de
Zeister buiten-
plaatsen

● Publicatie: De
Bilt in kaart
gebracht

● Najaars-
excursie naar
Ridderhofstad
Hindersteyn

● Tentoon-
stelling: *Fraaie
plaatsen*, buiten-
plaatsen in
Zeist, toen en nu

Van de voorzitter

Wanneer u deze Nieuwsbrief ontvangt, is de vakantieperiode nagenoeg ten einde en breekt weer een periode van ZHG-activiteiten aan. Het jaar 2012 is uitgeroepen tot het jaar van de Historische Buitenplaats en dat heeft de komende activiteiten van ons genootschap mede bepaald. Zeist heeft circa zeventig buitenplaatsen gekend en heeft er nog een groot aantal, dus de keuze om aan te sluiten bij het landelijke thema lag voor de hand.

De meest 'zichtbare' activiteiten:

- De tentoonstelling *Fraaie Plaatsen* van 8 t/m 23 september in Slot Zeist;
- De *Open Monumentendag* op 8 september 2012 overal in Zeist, zie Seijst 2012-III;
- De *Van de Poll-lezing* op maandag 10 september over de Zeister buitenplaatsen;
- Een excursie naar *Ridderhofstad Hindersteyn* in Langbroek op donderdag 20 september 2012

In de vorige Nieuwsbrief noemde ik ten onrechte de Stichting het Hernhutterhuis niet als deelnemer in het Project Zeister Buitens - digitaal ontsluiten van de geschiedenis. Dit project wordt uitgevoerd door vier Zeister Erfgoedpartners: Gemeentearchief Zeist, Historische Vereniging den Dolder, Stichting het Hernhutterhuis en het Zeister Historisch Genootschap.

De online presentatie van delen van onze collecties voor een breed publiek vergt veel aandacht en werk. De resultaten komen via een beeldbank en een website beschikbaar.

We kunnen nu nog slechts melden dat de digitalisering voorspoedig verloopt. We hopen op een eerste presentatie aan het eind van dit jaar.

**Zeister
Historisch
Genootschap**

**Geschiedenishuis:
Middellaan 6
3701 VH Zeist**

**Postadres:
Postbus 342
3700 AH Zeist**

**Telefoon:
(030) 6916388**

E-mail: info@zeist-historie.nl

**Website:
www.zeist-historie.nl**

***ANBI-beschikking
Nummer 55 537***

In deze Nieuwsbrief maken wij u regelmatig attent op nieuwe publicaties. Heeft u of kent u nieuwe boeken die voor de geschiedenis van Zeist van belang zijn?

Stuurt u ons hierover dan s.v.p. een bericht, zodat wij deze kennis kunnen doorgeven via de Nieuwsbrief.

Het aantal donateurs van ons genootschap is in 2012 enigszins gedaald, deels door overlijden, deels door de economische crisis, maar ook doordat donateursbijdragen niet werden betaald. Deze donateurs moeten we helaas verwijderen uit ons bestand. De teruglopende inkomsten maken dat wij nog meer dan voorheen op onze kosten moeten letten.

Daarom doe ik een dringend beroep op u allen om ons uw e-mail adres te verstrekken als u dat heeft, zodat wij u deze Nieuwsbrief voortaan digitaal kunnen toezenden. Zij die deze Nieuwsbrief reeds digitaal ontvangen, hoeven natuurlijk niet te reageren.

Verleden jaar deed ik deze oproep ook al, maar door een computercrash ging helaas een groot aantal adressen verloren. Het meest effectief is natuurlijk om het aantal donateurs te vergroten. Daarom het verzoek aan u als donateur om in uw omgeving nieuwe donateurs te werven.

Ten slotte wijs ik u ook vast op het Historisch Café van maandag 29 oktober 2012. Dan zal zo mogelijk ook dan een ‘buitenplaats’ centraal staan.

Uw eventuele vragen of uw suggesties voor activiteiten van het ZHG zijn altijd van harte welkom.

Op dinsdagmorgens van 10:00-12:00 uur en op de eerste zaterdag van elke maand van 12:00-14:00 uur bent u welkom in het geschiedenishuis.

Iedere dag bent u welkom op onze website www.zeist-historie.nl en kunt u ons bereiken via info@zeist-historie.nl of fl.devrijer@worldonline.nl

Flora de Vrijer

Van de Poll-lezing 2012 over Zeister buitenplaatsen

In het nationale jaar van de historische buitenplaats verdienen zeker ook de buitenplaatsen van Zeist onze bijzondere aandacht. Daarom neemt Fred Vogelzang, werkzaam bij de Nederlandse Kastelenstichting in Wijk bij Duurstede, de Van de Poll-lezing dit jaar voor zijn rekening. Thema: de ontwikkelingsgeschiedenis van de Zeister buitenplaatsen.

In de Middeleeuwen was Zeist een klein dorpje rond een Bisschoppelijk Hof, waar enkele kastelen verrezen. Vanaf het begin van de 17e eeuw werden hier Buitenplaatsen gebouwd, waarvan Rijnwijk misschien wel de eerste was. Echt beroemd werd Zeist door de bouw en aanleg van Het Slot. Welke invloed hadden die Buitenplaatsen op het landschap, op de lokale samenleving, op de economie? Hoe werd Zeist de parel van de lustwarande? En hoe liep het af met al die Buitenplaatsen en wat is daarvan nu nog herkenbaar? Het belooft een interessante avond te worden!

**Geschiedenishuis
geopend op:**

**Dinsdagmorgen
10:00 - 12:00 uur**

**Eerste zaterdag
van de maand
12:00 - 14:00 uur**

**(niet in juli,
augustus en
december)**

Fred Vogelzang (1961) studeerde geschiedenis in Utrecht en Leiden, waarna hij als onderzoeker en docent werkte aan de lerarenopleiding van de universiteit Utrecht. Vanaf 1993 was hij provinciaal historicus bij het Erfgoedhuis Utrecht en sinds enkele jaren is hij medewerker bij de Kastelenstichting.

Hij promoveerde in 2010 op het onderwerp 'IJsselstein in de 18e eeuw.' Hij publiceert regelmatig over geschiedenis, erfgoed en kastelen.

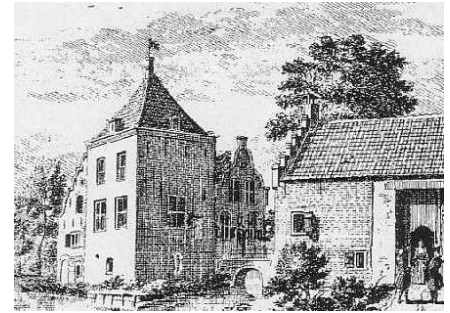
De Van de Poll lezing vindt plaats in de kantine van het Openbaar Zeister Lyceum op maandag 10 september aanstaande. Toegang is gratis en aanmelden niet nodig. Aanvang is om 20:00 uur, maar u bent vanaf 19.45 uur van harte welkom voor een kopje thee/koffie.

Het Openbaar Zeister Lyceum bevindt zich op het landgoed Schoonoord. De ingang aan de Blikkenburgerlaan 2 is met de auto te bereiken via Slot Zeist en de Zindendorflaan.

**Donateursbijdrage
2012:
minimumbijdrage
is € 18,00 per
jaar, maar meer
mag natuurlijk
ook.
U krijgt er veel
voor terug.**

Najaarsexcursie naar Ridderhofstad Hindersteyn

Ridderhofstad Hindersteyn ligt aan de Langbroekerwetering in Langbroek. Langs deze 13^e-eeuwse wetering liggen historische buitenplaatsen van middeleeuwse oorsprong. Zoals de meeste van deze kastelen is Hindersteyn particulier bewoond.

DONATEURS WERVEN DONATEURS

Donateurs zijn erg belangrijk voor ons. Samen werken we hard aan het bewaren en in stand houden van het historisch cultureel erfgoed van Zeist. Financiële bijdragen van de donateurs zijn de grootste bron van inkomsten; daarna een subsidie van de Gemeente Zeist. We hebben veel plannen, die we alleen kunnen uitvoeren met voldoende inkomsten.

Help ons en werf een donateur. Elke nieuwe donateur kan in 'Het Geschiedenishuis' een historische verrassing uitzoeken.

Wij nodigen u van harte uit voor de najaarsexcursie naar deze ridderhofstad, op **donderdag 20 september** aanstaande, **van 10.00 - 12.00 uur**. We verwelkomen u graag vanaf 09.45 uur op de Langbroekerdijk A 119. Er is voldoende parkeerruimte beschikbaar.

Het maximaal aantal deelnemers bedraagt vijftig. De kosten van deelname bedragen € 10,00 p.p. (all-in), te voldoen op rekening nummer 2967656 t.n.v. ZHG Van de Pollstichting Excursiecommissie. Meld u zich a.u.b. aan vóór 7 september, met het formulier in deze Nieuwsbrief.

De oudste vermeldingen van Hindersteyn gaan terug tot circa 1300. De nog bestaande woontoren uit die tijd werd uitgebreid met een vleugel. Ook tuin en park ondergingen veranderingen. Vanaf begin jaren zeventig is er hard gewerkt om Hindersteyn zijn glorie terug te geven, met de situatie in de tweede helft van de 19^e eeuw als referentie.

Na jaren van noeste arbeid is er weer een aantrekkelijk ensemble van huis, tuin, park en moestuin. Hindersteyn valt onder de Natuurschoonwet van 1928 en onder de Monumentenwet. Sinds 1974 leidt de familie die er woont gasten rond.

Eerst stond de kasteelrestauratie centraal, maar sinds begin jarig negentig verschuift de aandacht naar de tuin. U hoort alle 'ins en outs' van het bewonen en beheren van deze buitenplaats.

Programma:

10.00 uur - ontvangst met koffie/thee/taart

10.20 uur - groepsindeling en rondleiding langs huis, tuin en kassen

11.45 uur - tijd voor vragen en rond 12.00 uur besluit

TENTOONSTELLING: *FRAAIJE PLAATSEN* Buitenplaatsen in Zeist, toen en nu

In het nationale Jaar van de Historische Buitenplaats is in de tentoonstellingszalen van Slot Zeist van 8 t/m 23 september *Fraaije plaatsen* te zien, een tentoonstelling over Zeister buitenplaatsen, toen en nu. Uit de collectie van het Zeister Historisch Genootschap zijn unieke schilderijen, kaarten, prenten, tekeningen en heel veel historische foto's gekozen om een aantal Zeister buitenplaatsen in beeld te brengen.

Een buitenplaats is een landhuis met bijgebouwen, tuin en park, dat de eigenaar heeft gesticht om voor kortere of langere tijd op het platteland te kunnen vertoeven. Het onderwerp sluit aan bij het landelijk thema van de Open Monumentendag: Groen van Toen.

In Zeist en omgeving zijn sinds de 17de eeuw vele tientallen buitenplaatsen aangelegd. De bouw van Slot Zeist zette de trend die voortduurde tot in de twintigste eeuw.

In de 19de eeuw was er een ware bouwwoede langs de Utrechtseweg en Dribergseweg, waar grote huizen met parken verrezen, zoals ook langs de Amersfoortseweg en in de laagte van Pijnenburg.

Een recente telling komt op 71 buitenplaatsen in de gemeente Zeist. De benaming Parel van de Stichtse Lustwarande heeft Zeist te danken aan dit unieke buitenplaatsenlandschap. In de loop van de twintigste eeuw worden veel buitenplaatsen gesloopt. Slechts enkele blijven particulier eigendom en bewoond. De meeste krijgen een nieuwe functie. Parken worden aangepast of verkaveld voor woningbouw.

Fraaije plaatsen toont de verschillende aspecten van de buitenplaats, zoals de bouw, de tuin- en parkaanleg, het gebruik, de bewoners en het personeel. Ook sloop en herbestemming komen in beeld.

Bruiklenen uit de collecties van Erfgoedpartners Zeist vullen de eigen collectie aan en foto's van de Zeister fotograaf Wim van der Ende tonen de buitenplaatsen anno nu.

*Heeft u vragen,
opmerkingen
en/of suggesties?*

*Aarzel niet om ze
te melden, via
telefoon of e-
mail:*

(030) 6916388

of

(030)6965311

*E-mail: info@
zeist-historie.nl*

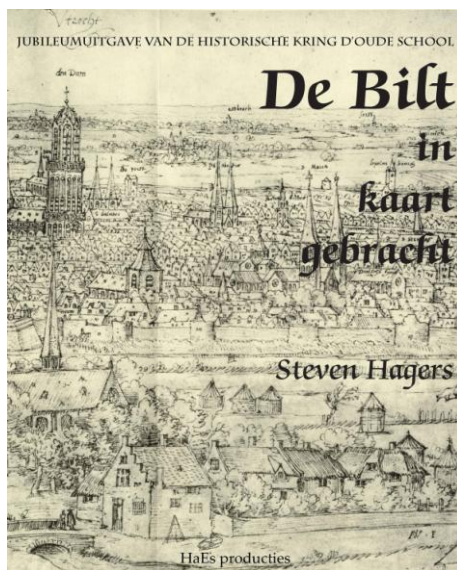
of

*fl.devrijer@
worldonline.nl*

Publicatie: De Bilt in kaart gebracht

Ter gelegenheid van zijn twintigjarig bestaan zal de **Historische Kring D'Oude School in De Bilt** een bijzonder boek uitgeven: *De Bilt in kaart gebracht*, door **Steven Hagers**.

De Bilt in kaart gebracht is een fors koffietafelboek (37 x 30 cm) met een harde kaft en 32 pagina's in kleur. Het omvat een groot aantal historische kaarten waarin De Bilt en Bilthoven steeds centraal staan. De kaarten worden op een bijzondere manier gepresenteerd, vanuit een Bilts perspectief. Ook de verklarende tekst biedt de lezer een verfrissende kijk op de geschiedenis van de gemeente.

Een aantal kaarten, uit de collectie van de Leidse universiteitsbibliotheek, werd nooit eerder gepubliceerd. Sommige daarvan - verzameld door de 19^e-eeuwse J.T. Bodel Nijenhuis - stammen zelfs uit de zestiende eeuw.

Verkoop van het boek (prijs: € 24,95) vindt plaats bij voorintekening.

De productie van het boek gaat uitsluitend door bij minimaal 300 intekeningen.

Achter in het boek wordt een lijst van intekenaars opgenomen.

U kunt het boek bestellen door in te tekenen bij de volgende boekwinkels: *Bouwman* en de *Readshop* in De Bilt, de *Bilthovense boekhandel* en *Bruna* in Bilthoven, *Selexyz Broese*, *Bijleveld* en *Steven Sterk* in Utrecht en *Kramer en Van Doorn* in Zeist.

U kunt uw belangstelling voor het boek ook bekend maken in een E-mail aan dbg@historischekringdebilt.nl. Vermeld in uw E-mail uw naam, adres en het gewenste aantal exemplaren.

De voorintekening sluit op 1 oktober 2012. Zodra het boek gereed is, neemt men met u contact op over de betaling en levering.

De Bilt in kaart gebracht zal eind november 2012 verschijnen, ruim op tijd om met de feestdagen cadeau te doen.

Zaterdag 8 september: Open Monumentendag!

Met Groen van Toen en Nu als thema heeft ook de Open Monumentendag 2012 een sterke relatie met de buitenplaatsen. Parken en groene gebieden vormen vaak de onmisbare context voor ons gebouwde erfgoed.

Op 8 september bezoekt u de parken en tuinen rond en in Zeist, die elk hun bijzondere geschiedenis en beplanting hebben.

Er zijn rondleidingen en het mooie groen wordt het toneel voor dichters en zangers. Verder zijn er tentoonstellingen zoals Fraaije plaatsen in het Slot. Meer nieuws volgt in de Zeister media. Zie ook Seijst 2012-III, dat weer zal zijn gewijd aan het thema van de Open Monumentendag.

Najaarsfilmvoorstelling

Op maandag 8 oktober 2012 vindt de Najaarsfilmvoorstelling plaats. Informatie volgt.

Herinnering

In maart van dit jaar stuurden wij het eerste verzoek tot overmaking van de jaarlijkse donatie. In juni volgde een herinnering.

Willen diegenen die helaas nog niet hebben gereageerd hun bijdrage s.v.p. zo spoedig mogelijk overmaken? Uit kostenoverwegingen heeft het ZHG nu nog één bankrekening: 3840383

Historisch Café in Figi

In Hotel Restaurant Figi. Maandag 29 oktober 2012 vanaf 17:00 uur. De inleiding zal mogelijk gaan over een van de Zeister buitenplaatsen.

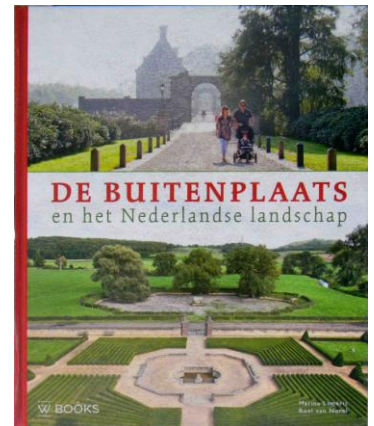

Nieuwe publicaties

Rondom het Utrechts stadsrecht, over gebeurtenissen in mei-juni 1122.
Kijk bij Nieuwe Boekuitgaven op website www.boerendebrijn.nl

De Buitenplaats en het Nederlandse landschap door Marina Laméris, (ISBN 9789040005022)

Zie websites: www.wbooks.com en www.buitenplaatsen2012.nl

Website Utrechtse Buitenplaatsen

De nieuwe website www.utrechtsebuitenplaatsen.nl staat sinds mei dit jaar online. Deze site, gemaakt in opdracht van de provincie Utrecht, is ontstaan in het kader van het Jaar van de Historische Buitenplaats.

Als grootste buitenplaatsenprovincie wil Utrecht de aandacht vestigen op haar 285 prachtige buitens. De laagdrempelige en recreatieve website geeft de bezoeker informatie over openingstijden, bereikbaarheid, voorstellingen, wandel- en fietsroutes en allerlei andere activiteiten op en rond de buitenplaats. Voor wat meer verdieping kunt u terecht bij de thema's op de website, die bijvoorbeeld ingaan op bijzondere buitenplaatsbewoners of verdwenen kastelen.

'Sale' in het Geschiedenishuis

Het ZHG houdt dit najaar weer een najaarsuitverkoop van allerhande interessante publicaties!

**Zaterdag 17 november
van 12:00 tot 14:00 uur.**

